GŁOS POMORSKI

Nr. 244 — Rok 3. (GAZETA POMORSKA) **Numer pojedyńczy 5000 mk.**

Prenumerata miejscowa: Przy odbiorze w ekspedycji i w agenturach miejscowych miesięcznie **105.000** mk., przedpłata na poczcie z odnoszeniem do domu miesiecznie **111.750** mk. — pod opaską w Polsce i do Gdańska 125.000 mk., do Niemiec 160,000 mk. polskich lub ich wartość walutowa, do Francji 5,— frc., do Anglji 0,8 shilling, do Stanów Zjednoczonych 35 cents. W razie nieprzewidzianych wypadków jak strejki, przeszkody techniczne itd. prenumeratorzy nie mają prawa żądania niedostarczonych numerów, lub zwrotu prenumeraty. — Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.

Rachunek bieżący: Bank Powiatowy, Grudziądz. Bank Związku Sp. Zarobk. Danziger Priwat-Aktienbank Gdańsk Grudziądz. — P. K. K. P. Grudziądz. — Konto czekowe Gdańsk nr. 2980. Konto pocztowe: Kasa Oszczędności Oddział w Poznaniu nr. 201 193. Miejsce płatności wykonania: Grudziądz.

Ogłoszenia z Polski: Wiersz wysokości milimetra **w dziale ogłoszeniowym** na stronie 8-łamowej 4000 mk., **w dziale reklamowym** na stronie 3-łamowej przed tekstem 30.000 mk., wśród tekstu 20000, za tekstem 13000 mk., dla W. M. Gdańska obowiązują te same ceny, dla **Niemiec** dochodzi 50% nadwyżki, dla reszty zagranicy 200% nadwyżki, płatne w markach polskich lub ich wartości walutowej. Za tłómaczenia oblicza się 20% nadwyżki. — **Rachunki** są natychmiast płatne, w razie zwłoki dłuższej niż 72 godzin stosować będziemy ceny bieżące, skreślając wszelkie rabaty. — **Administracja nie przyjmuje** odpowiedzialności za terminowe umieszczenia ogłoszeń

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem
Redaktor Naczelny przyjmuje od godz 11-tej do 12-tej w południ

Redakcja i Administracja Groblowa 27/29. | **Grudziądz,** czwartek, dnia 25-go października 1923. | Telefon nr. **50** i **51.**

Wojna domowa w Niemczech.

Krwawe walki w Akwizgranie.

Paryż, 23 10. (Pat.) Według doniesienia „Matina" z Akwizgranu, tamtejsza policja niemiecka usiłowała zerwać sztandar republikański. Policja strzelała również do jadących automobilem republikanów, którzy odpowiedzieli ogniem. Są zabici. Strzelanina trwa w dalszym ciągu.

KOBLENCJA, 23. 10. (PAT). Separatyści zajęli prefekturę w Trewirze.

Klęska separatystów w Akwizgranie.

Akwizgran, 23. 10. (Pat.) Biuro Wolffa. W ciągu dzisiejszego popołudnia odebrano separatystom obsadzone przez nich gmachy publiczne. Sztandar republiki nadreńskiej na ratuszu został zniszczony. Jedynie gmach regencji znajduje się nadal w rękach separatystów.

*

Wiedeń, 23. 10. (Pat.) Wczoraj w Wiesbadenie proklamowano republikę nadreńską. Na ratuszu powiewa chorągiew niebiesko-biała-czerwona. Ratusz i budynki rządowe są obsadzone przez wojska nadreńskie. Zamachu dokoanno bez rozlewu krwi.

Berlin, 23. 10. (Pat.) Wczoraj po południu kurs dolara na giełdzie tutejszej wynosił 45 miljardów marek, marka polska 34.50 0mk. niem.

Paryż, 23. 10. (Pat.) „Journal" donosi z Akwizgranu, że bandy powstańcze napadły wczoraj wieczorem na sekretarjat separatystów nadreńskich. Republikanie rozproszyli napastników, przyczem było wiele rannych.

Dwie drogi prowadzą do uzdrowienia skarbu.

W kwartale czwartym państwo się zadłuży na sumę 25 biljonów. — Społeczeństwo sabotuje własne państwo. — Na pokrycie budżetu brak nam 300 miljonów dolarów.

Warszawa, 23. 10. (Pat.) **Przed porządkiem dziennym** p. marszałek zawiadomił Izbę, że Sąd Najwyższy **unieważnił mandat p. Jasińskiego,** p. Józef Haller zrzekł się mandatu oraz, że na miejsce posła **Zygmunta Rabskiego,** który złożył mandat, wszedł do Izby p. Józef **Kowalski.**

Przystąpiono do pierwszego czytania ustawy

o dowodach osobistych.

W głosowaniu przez drzwi odrzucono wniosek p. P u t k a o przejście do porządku dziennego nad ustawą **175** głosami przeciw **173** a ustawę odesłano w pierwszem czytaniu do komisji administracyjnej.

Również przyjęto w pierwszem czytaniu nowelę

o podatku dochodowym

na G. Śląsku i ustawę o zastosowaniu stałej jednostki podatkowej do obliczeń danin i innych dochodów publicznych.

Przystąpiono do sprawy dodatkowego prowizorjum budżetowego za trzeci kwartał oraz prowizorjum budżetowego za czwarty kwartał.

Sprawozdawca p. Tabaczyński (ZLN.): Ustawa ma przyznać rządowi nowe kredyty na pokrycie wydatków, wywołanych przez drożyznę w trzecim kwartale. **Deficyt za trzeci kwartał wynosi około 7.584 miljardów, czyli 130 proc. budżetu,** uchwalonego na trzeci kwartał. Przyczyną tego było konieczność podniesienia uposażeń urzędników. **Kredyt przewidziany na kwartał czwarty wynosić ma około 12 biljonów, uwzględniając możliwość 100-procentowego przekroczenia — 25 biljonów. Deficyt za czwarty kwartał wyniesie około 16 miljonów.** Dla zmniejszenia tego olbrzymiego deficytu rząd musi się cwycić nawet niepopularnych środków i sięgnie głęboko w administrację państwową. Ważną przyczyną deficytu jest gospodarka kolejowa, np. wydatki na lipiec wynosiły około 2 biljonów, **a za sierpień 4 biljony.**

Dochody ostatnich 8 miesięcy **wskutek inflacji zmniejszyły** się przeliczone na złote. Mianowicie podatki bezpośrednie dały 11 **proc.** sumy preliminowanej, pośrednio **37 proc.,** cła 31 **proc.,** opłaty stemplowe **48 proc.,** opłaty wywozowe **18 proc.,** monopol **26 proc,** natomiast wpływy, z kar za zwłokę dały 12 razy więcej, niż przewidziano, a podatki od artykułów zbytkownych pięć razy więcej. **Świadczy to o niemoralnem sabotowaniu skarbu przez społeczeństwo.**

Poseł D i a m a n d (PPS.) wskazuje na

niezdrowe położenie państwa,

bo od czasu jego powstania obchodzimy się bez budżetu. Ludność z podziwu godną cierpliwością stosuje się do trudnych warunków życia. Inne rządy europejskie byłyby szczęśliwe, **gdyby ich ludność miała tyle poczucia państwowego,** ile ludność polska.

P. Z d z i c h o w s k i (Z. L. N.) zaznacza, że nastąpiło zmniejszenie obiegu pieniężnego **do mniej niż 15 dolarów,** gdy tymczasem na **pokrycię budżetu potrzeba około 300 milj. dol.**

Musimy szybko wyjść z okresu demonetyzacji. Proces porównywania się cen towarów w kierunku t. zw. ceny złota **już nastąpił.** To jest **nie do obronienia, gdyż oprócz czynników** ekonomicznych wystąpiły też psychiczne. Jednym wyjątkiem jest

zboże i wywóz

zbywającej i dobrze wymierzonej ilości zboża za granicę jest pierwszorzędnym interesem państwa.

Fakt, że nie mamy pieniądza tłumaczy się wejściem w życie

waluty obliczeniowej

wejściem życia gospodarczego na drogę mnożników. O ile wysiłki w kierunku naprawy skarbu muszą być zrobione przez cały naród, o tyle byłoby dziś niesprawiedliwośścią, jak to czyni opozycja, spróbować zwalić odpowiedzialność za obecny stan rzeczy na ten rząd,

W świadomości ogółu musi się utrwalić prawda o strasznem

spustoszeniu finansowem

jakie wyrządził system drukowania marek. Dolegać będzie dalej, ale pierwsze oznaki poprawy otworzą oczy tym wszystkim, którzy dali się otumanić frazeologji. Program skarbowy zarysowuje się już dzisiaj wyraźnie.

Kończąc przemówienie, mówca zaznacza, że co do sanacji naszych finansów widzimy dwie drogi: **jedną łatwiejszą przy pomocy pożyczki zagranicznej, i drugą trudniejszą dźwignięcie się o własnych siłach.**

Jedna i druga wymaga zespolenia wszystkich sił. Minister skarbu podjął się tego zadania i dlatego wyrażamy mu zaufanie i głosować będziemy za prowizorjum.

W głosowaniu przyjęto **ustawę en bloc z poprawkami komisji 197 głosami przeciw 177 w drugiem i trzeciem czytaniu.**

Na wniosek p. Dębskiego (PSL) obrady przerwano. Następne posiedzenie we wtorek o godz. 4 popoł.

Warszawa, 23. 10. (Pat.) **Rada Ministrów, która obradowała w dniu 22 bm. uchwaliła wniosek p. ministra reform rolnych p. Osieckiego, ustalający, iż niemieckie majątki likwidacyjne w woj. poznańskiem i pomorskiem mają być w przyszłości parcelowane, a nie sprzedawane w całości, jak to dotychczas bywało.**

Warszawa, 23. 10. (Pat.) **W okręgu dyrekcji krakowskiej i lwowskiej strajkują nadal maszyniści, w krakowskiej i palacze. We Lwowie natomiast palacze nietylko że do strajku sie nie przyłączyli, ale ci z nich, którzy posiadają przepisany egzamin, objeli służbę maszynistów. W innych dyrekcjach kol. w państwie jest spokój. Jednogodzinny strajk maszynistów w Skalmierzycach został rychło i spokojnie zlikwidowany.** Istnieje nadzieja, że strajk zostanie w najbliższym czasie zlikwidowany.

Warszawa, 23. 10. (Pat.) Na zasadzie akcji oszczędnościowej, przeprowadzanej w M. K. Z., **zostanie z końcem br. zwolnionych około 7000 pracowników kol.**

Paryż, 23. 10. (Pat.) Prasa francuska **zachowuje wciąż jeszcze** wobec ogłoszenia republiki nadreńskiej stanowisko wyczekujące. „Petit Parisien" zanacza, że rząd Rzeszy zamierza narazie użyć łagodnych środków **w celu zniweczenia ruchu separatystycznego.**

Giełda pieniężna

z dnia 24 października

Złoty polski	160.000
Marka niemiecka	0.00001
Dolary Stanów Zjedn.	1.395.000
Franki francuskie	86,150
„ belgijskie	72.250
„ szwajcarskie	267.000
Funt szterling ang.	6.720.000
Liry włoskie	66 000
Guldeny holenderskie	581.000
Korony szweckie	391.000
Korony duńskie	259 700
Korony norweskie	298.300
Korony czeskie	4[illegible].450

Czy pożar ogarnie chrześcijański świat?

Grudziądz, 24 października.

To, co się obecnie dzieje w Niemczech i z Niemcami, jest nietylko ciekawym procesem h i s t o r y c z n y m, al zjawiskiem politycznie bardzo doniosłym dla Europy, w szczególności dla Francji i Polski.

Już w końcu 1918 roku znakomity pisarz francuski Jacques B a i n v i l l e powiedział, że Europa za lat kilka będzie świadkiem **rozpadu Niemiec na części składowe etniczne i polityczne.**

Przepowiednia jego sprawdza się.

Jedność niemiecka rozpryskuje się, **dzieło B i s m a r c k a** ginie. Z tygodnia na tydzień powstają coraz nowe zatargi między państwami, wchodzącemi w skład Rzeszy, zatargi o drobiazgi, to prawda, lecz których liczba i charakter dowodzi, że wkrótce będziemy oglądali proces s e p a r a c y j n y w rodzinie państw niemieckich, proces, kładący kres jedności Rzeszy.

Obojętną jest rzeczą, czy ogłoszona świeżo republika reńska utrzyma się, czy też będzie mniej lub więcej krwawym epizodem historycznym.

Niema znaczenia, czy zerwanie stosunków dyplomatycznych między monarchistyczną Bawarją a komunistyczną Saksonją będzie trwało lub nie. Różne są rozważania.

Czy konflikt między rządem Rzeszy a rządem saskim załagodzi się czy też dojdzie do wzajemnych represji, zbrojnych.

Na drugim planie stoi kwestja, w jaki sposób Rada związkowa doprowadzi do chwilowego kompromisu między Monachjum a Berlinem.

Faktem jest głębokiego znaczenia, że wypadki te potęgują koryto prądu, **który rwie powojenne Niemcy ku wyzwoleniu się z więzów wspólnej i jednolitej polityki.**

Przyczyny tego procesu są różnorodne.

Klęska wojenna nietylko **wygnała Hohenzollernów,** lecz osłabiła wpływ na Rzeszę Prus, twórcy cesarstwa niemieckiego i jego kierownika. Niemcy znalazły się nietylko bez cesarza, lecz i bez czynnika ogniskującego i utrzymującego ducha ich rasy, „wolę potęgi".

Uratowali z katastrofy ideę jedności Niemiec, ale nie było komu ideę tę w nowych warunkach uczynić ośrodkiem działalności politycznej, wlać w nią **nowe soki i nowe siły.**

Natomiast socjalizm i flirt z komunizmem **rozpoczęły** dzieło **niszczenia podstaw gospodarczych nowych republik niemieckich.**

Desperacka polityka rządów Rzeszy wobec Francji wmówiła w społeczeństwo niemieckie, że jedynym warunkiem dźwignięcia się z rozstroju gospodarczego i finansowego jest **ogłoszenie niewypłacalności, zdewaluowanie marki, zaniechanie wypłat i pracy.**

Nędza szerokich warstw, potężniejsza z dniem każdym, bankructwo skarbu państwa, bezowocność polityki zagranicznej i reformy finansowej, przy ciągłym wrzeniu socjalnem i politycznem, obudziły w poszczególnych państwach idee separatystyczne, idee oparte na tradycjach historycznych, różnicach etycznych, socjalnych i religijnych.

Przyświeca im nadzieja odzyskania dobrobytu i zdrowia przez usamodzielnienie się, rozluźnienie więzów łączących jej z f a t a l n ą polityką rządów Rzeszy. Aczkolwiek jedności og.-państw. nie zrywają one, ale wszystko je popycha w tym kierunku, aby jedność ta nie krępowała ich odrębnych wysiłków ku uratowania się z **ogólnej topieli.**

Jeżeli z punktu widzenia politycznego rozkład Niemiec powojennych nie jest dla nas bynajmniej zjawiskiem **niepokojącem**, to socjalny ich ferment, mogący eksplodować w formie lokalnych **rewolucji o charakterze komunistycznym**, nakłada na Polskę obowiązek **wielkiej czujności** i skupienia wszystkich sił około rządu narodowego. aby **przeniesienia się iskier z płonącej strzechy niemieckiej na Polskę nie dopuścić.**

Istnieje przecież w Europie siła. której specjalnością i racją bytu jest rozdmuchiwanie żarzących się gdziekolwiek węgli, od których **zająć się może stary chrześcijański świat i jego narodowe państwa.**

Potworna odezwa.

Antypaństwowa robota Polskiej Ligi Obrony praw człowieka.

Grudziądz, 24 października.

Ostatnie rozprawy sejmowej komisji spraw zagr. ujawniły **potwornie targowicka robotę.** Oto do francuskiej Ligi Obrony Praw Człowieka, takaż **Liga polska**, ściślej się wyrażając warszawska, wystosowała odezwę, domagając się ni mniej ni więcej, tylko **wywarcia przez Francję presji na rząd polski w sprawie numerus clausus.**

Odnośny ustęp tej **potwornej, haniebnej** i zasługującej na najostrzejsze potępienie odezwy, brzmi dosłownie, jak następuje:

„Rząd francuski nie powinien pozwolić na taki zamach przeciwko prawom mniejszości, nie powinien pozwolić. tembardziej, że przeciwko wszyskim, którzy pragną nie prawnie ograniczyć ró..ność, z której powinni korzystać obywatele polscy, posiada on broń skuteczną.“

Dalej następuje pouczenie, że w tej sprawie Liga Narodów będzie mogła wydać **„właściwe i skuteczne“** instrukcje.

Dokument powyższy, **przekracza potwornością wszystko, co w tej dziedzinie. dziedzinie wzywania obcych petencyj do interwencyj wPolsce, dotychczas nawet ze strony mniejszości narodowych zrobiono.**

Ponieważ na czele polskiej Ligi Obrony Praw Człowieka, która tę odezwę wydała, stoją **politycy z Wyzwolenia i PPS.**, tacy, jak np. senator **Posner**, przywódca klubu PPS. w Senacie, poseł **Śmiarowski z Wyzwolenia** niedoszły kandydat na marszałka Sejmu. a dalej pp. **Hołówko**, itd, itd., przeto nic dziwnego, że **poseł Śmiarowski i senator Posner złożyli ministrowi spraw zagranicznych, p. Seydzie, oświadczenie, że odezwa, o której mowa, „nie została przez Ligę Polską wysłana.“**

A jednak faktem jest. że raport ów, czy odezwa, został wysłany do Paryża. gdzie wydawnictwo francuskiej Ligi zamieściło go w całej rozciągłości.

Bierność rządu wobec postulatów Kupiectwa pom.

Jakie postulaty wysunięto na Zjeździe Kupiectwa pomorskiego w Grudziądzu w dniu 21 października 1923 r.?

Grudziadz, 23 października.

Otrzymujemy następujący komunikat:

Czwarty doroczny walny zjazd kupiectwa pomorskiego, zorganizowanego w Związku Tow. Kupieckich **na Pomorzu**, odbyty w dniu 20 i 21 października w Grudziądzu w obecności przedstawiciel iwładz państwowych **i komunalnych**, obesłany przez wszystkie bez wyjątku miasta Pomorza, stwierdza:

„że w związku z ogólną sytuacją znajduje się handel polski w stanie najwyższego kryzysu spowodowanym katastrofalnym spadkiem marki, że dalsza bierność rządu wobec postulatów handlu indywidualnego pociągnełaby za sobą zupełny zanik siły naszych warsztatów pracy, stworzonych pracą dziesiątek lat, będących tu na zachodzie nietylko jądrem stanu mieszczańskiego i fundamentalnem źródłem dochodów państwowych, ale przedewszystkiem ostoją głęboko-zakorzenionych narodowych zasad. Uważając podtrzymanie handlu nietylko za sprawę swoją, ale w równej mierze za sprawę społeczną i państwową, Zjazd wysuwa następujące postulaty:

1) Należy otwarcie przyznać, że główną przyczyną obecnego gospodarczego kryzysu jest **inflacja marki polskiej**, drożyzna zaś tylko objawem tej przyczyny. wywołana **dysproporcją między ceną kupna a dochodem szerokich warstw**, opłacanych nie pieniądzem o stałej wartości, lecz znakiem obiegowym, bezustannie spadającej wartości i zmieniającej się sile kupna.

2) Walka z drożyzną musi być zatem **walką z chorym pieniądzem, nie zaś walką z handlem legalnym**, który właśnie wskutek obniżającej się wartości pieniądza pokrywać się musi coraz drożej i odpowiednio drożej sprzedawać. Kupiectwo gorąco popierać będzie rząd we wszystkich zamierzeniach skierowanych kb zatrzymaniu **inflacji pieniądza**, pewne będąc, **że stabilizacja pieniądza usunie natychmiast zjawisko drożyzny.**

3) Kupiectwo domaga się ze strony rządu jasnego określenia, jaki jest w takich warunkach **uczciwy zysk kupca**, jako konieczne i sprawiedliwe uzupełnienie do ustawy, o „Walce z drożyzną z lichwą“, która powstając, podobnej dewaluacji nie przewidywała. Narzucanie cen nie liczących się z dewaluacją pieniądza, musi siłą faktu doprowadzić do zupełnego **wyprzedania handlu z swej substancji towarowej, co już w znacznej mierze na Pomorzu nastąpiło**, nie przynosząc nikomu korzyści, a niszcząc zdrowie i silne warsztaty pracy z szkodą przedewszystkiem dla państwa. Kupiectwo gotowe jest chętnie zadawalać się znacznie **niższym zyskiem**, niż jak przed wojną, musi jednakże w kalkulacji uwzględniać spadek wartości marki i przestrzegać zasady odkupu, czyli sprzedaży za cenę istotnej wartości. W przeciwnym razie pcha się **handel właśnie w ręce spekulacji** i zamiast do normalnego obrotu towarów, zniewala się go do inwestycji nawet bezproduktywnej, a zawsze jeszcze w rezultacie korzystniejszej, jakie dawałaby praca zawodowa. Kupiectwo pomorskie chce zdala od szumowin spekulacyjnych pozostać czynnie przy ukochanym warsztacie pracy, co jednak właśnie zależy od stanowiska, jakie do tego postulatu zajmuje Rząd.

4) Zjazd stwierdza na podstawie przeprowadonych swoich 31 filjalnych towarzystwach ankiety, że w porównaniu z czasem przedwojennym statystyka handlu przedstawia się procentulnie jak następuje:

a) **obrót towarowy 25—35 proc.**,
b) **majątek w zapasie towarów 35 proc.**
c) **liczba zatrudnionego personelu 33 proc.**

w porównaniu z cyframi przedwojennemi. Liczby te ilustrują dokładnie. że poza nielicznemi wyjątkami gros handlu znajduje się na Pomorzu niżej norm przedwojennych i że nie można rychlej myśleć **o szerszej ekspansji handlu z tytułu położenia geograficznego Pomorza**, aż handel ten nie powróci do normalnych rozmiarów.

5) Jako jeden ze środków ku sanacji swego położenia powołało kupiectwo Pomorza z okazji zjazdu do życia własną instytucję kredytową, opartą na współdzielczości, **nie obliczoną na zysk, a tylko na udostępnienie kredytu swoim członkom.** Zjazd domaga się dla banku tego prawa dewizowego i kredytu na tych samych warunkach, jakie otrzymywać w przyszłości będą inne instytucie kredytowe i współdzielnie.

6) Uważając, że w tej chwili nie należy osłabiać handlu przez wprowadzenie w życie **ustawy antyalkoholowej** w obecnej formie, Zjazd wzywa rząd, by odczekał wniesionej na Sejm noweli do tej ustawy, która zapowiada pewne konieczne **ulgi** bez uszczerbku dla ustawy samej.

Zjazd w tei sprawie zwraca się szczególnie do Województwa Pomorskiego, by zbytnim pośpiechem **nie podważało niepotrzebnie setek egzystencji**, restytucja których w razie przyjęcia noweli będzie prawie nie możliwa.

Zjazd stwierdza, że **bardzo wysoka akcyza** jest, jak się pokazało, w rekach rządu bronią **do opanowania opilstwa.**

Zjazd wzywa Pana Ministra Handlu i Przemysłu do poparcia postulatów kupiectwa pomorskiego w łonie Rządu, raz jeszcze podkreślając. że dążenia jego dyktowane są przedewszystkiem pragnieniem doprowadzenia **handlu do rozkwitu** w interesie ogólno-państwowym.

6a) Zjazd zwraca się do Rządu w imieniu swej sekcji kolonjalnej, by rząd wypłynął **na pewną stabilizację ceny cukru i soli**, jako dwuch podstawowych artykułów konsumowanych przez szerokie warstwy.

Oba artykuły są produktami krajowemi i ciągła zwyżka tych cen u źródła doprowadzą **do niezadowolenia konsumentów, skierowanego niesłusznie przeciwko kupiectwu.**

Zjazd jest zdania, że cenę tych artykułów należoły by podtrzymać przynajmniej każdorazowo przez okres **miesięczny.**

Kruczki posła Diamanda.

Grudziądz, 24 październ.

Z Warszawy piszą nam:

Poseł Diamant w przemówieniu, wygłoszonem na 73-m posiedzeniu Sejmu w sprawie prowizorjum budżetowego na kwartał czwarty rb. zaznaczył, **jakoby prezes Rady ministrów p. Witos miał zwrócić się do lewicy sejmowej z ofertą nowej koalicji stronnictw sejmowych.**

P. Diamant oświadczył dalej. że oferty tej lewica przyjąć nie może. Ze strony autorytatywnej komunikują nam, że **wspomniane twierdzenie p. Diamanta pozbawione jest wszelkiej podstawy.**

P. prezes Rady Ministrów p. Witos żadnej takiej oferty pod adresem stronnictw lewicowych nie uczynił i uczynić nie zamierza.

To i owo.

W Moskwie i Petersburgu pojawiło się wielkie mnóstwo fałszywych dolarów. Podrobione zostały jednodolarówki w ten sposób. że „1“ bardzo zręcznie przemalowana na „50.“

*

W związku z wybuchem strajku w miejskich teatrach we Lwowie. przybył do Warszawy wice-prezydent miasta prof.Hc. Chlamtacz, w celu wyjednania pomocy finansowej rządu. Pomimo trudności budżetowych uda się przypuszczalnie w drodze pożyczki załagodzić tak ważną dla kresowego miasta sprawę.

*

Naczelnictwo Związku Harcerstwa Polskiego wysłało z polecenia M. S. Zagr, instruktora harcerstwa p. Heidricha do Francji. celem zorganizowania harcerstwa w polskich skupieniach robotniczych. Pierwsze koło harcerskie powstaje w Metzu.

*

Bolszewicy, korzystając z napływu ludności rosyjskiej jak i zagranicznej z powodu urządzonej moskiewskiej wystawy zorganizowali na Kremlu „pierwszą narodową chłopska konferencję“. W konferencji tej wzięli podobno udział przedstawiciele 40 zagranicznych państw. Przywódcy konferencji specjalnie kokietował „chłopów amerykańskich“, którzy powinni stać się zaporą pomiędzy Zachodnia Europą a republikami sowieckimi na wypadek wojny.

Z dziedziny wynalazków.

Aparat zmniejszający ciężar.

Niezwykły wynalazek senzacyjny szwajcarski.

Szwajcarski wynalazca F. W.Goebel, który pierwszy już w roku 1913 powziął myśl zbudowania tanka wojennego, dokonał teraz nowego mechanicznego wynalazku, tak prostego i tak zasadniczego, że prasa Szwajcarska nie znajduje słów uznania dla talentu wynalazcy.

Wyjalazek Goebela. nazywany przezeń „mechanicznem sumowaniem sił bez utraty szybkości, jest aparatem czysto mechanicznym. który może być przytwierdzony do każdego wagonu, którego **ciężar tak dalece zmniejsza, że zaoszczędza przez to dla jazdy do 90 procent siły.**

Szczegóły tego wynalazku sa oczywiście **tajemnicą samego wynalazcy**, ale to wiadomo, że odznaczać się on ma nadzwyczajną prostotą. Działanie jego przy eksperymencie przedstawia się jak następuje:

Na szynach ustawiono dwa wagony towarowe normalnej wielkości, jeden z aparatem Goebela, a drugi bez tego aparatu.

Pewnemu kolejarzowi polecono, ażeby najpier wprowadził w ruch ten drugi wagon. Kolejarz wytężył wszystkie siły i w końcu udało mu się wprowadzić wagon w ruch w zwykły sposób. Po dokonaniu tej próby kazano mu przystąpić do wagonu zaopatrzonego w aparat Goebela, położyć palec prawej ręki na przytwierdzoną z tyłu poręcz i przyciągnąć wagon do siebie jednym palcem.

Wagon tak szybko wówczas poszedł w ruch w kierunku kolejarza, że ten musiał szybko uskoczyć na bok aby uniknąć przejechania.

Z dnia.

Banknoty na ... wagę.

Do ofiar szalonego spadku marki niemieckiej należą też żebracy niemieccy. bo choćby w każdem mieszkaniu, do którego żebrak zapuka, dawano mu po tysiąc marek, to jeszcze musiałby obeiść kilka tysięcy mieszkań, aby zarobić na bochenek chleba. kosztujący kilkatse miljonów marek. A hoćby mu dawano i po kilkadziesiąt tysięcy, to i wówczas jeszcze nie zdążyłby użebrać na życie.

Znaleźli jednak żebracy wyjście z tej sytuacji, otc żebrzą o jedno, dwu, pięcio i dziesięciomarkowe.

— Wolę — opowiada jeden z nich — garść jednomarkówek niż banknot wysokiej wartości gdyż drobne warte są daleko więcej.

Zdziwiony spojrzał sprawozdawca „M. Neueste Nachrichten“. do którego skierowane były te słowa, na żebraka. Żebrak roześmiał i rzekł:

— Bo widzi pan, gdy nazbieram cały worek tych drobnych, to zanoszę go do szmaciarza i tam sprzedaje na wagę, co mi przynosi, wobec wartości papieru, więcej niż duże banknoty.

Zaciekawiony tem, dziennikarz udał się pod wskazanym adresem i ujrzał istotnie w składzie szmaciarza całe stosy starych, drobnych banknotów. Żebrak, który w tym czasie nadszedł z kieszeniami, wypchanemi papierkami jedno, dwu i pięciomarkowemi, ogólnej wartości 750 marek. otrzymał za nie na wagę 15.000 mk. A przecież żebracy znoszą tam całe worki takich „szmat“. otrzymując za kilogram miljon marek.

— Czy to nie wstyd — rzekł w końcu stary handlarz, a łzy błyszczały mu w oczach — żeśmy tak nisko upadli? Ktoby o tem pomyślał?

Zygzaki.

Czy panienka śpi?

Telefon jest to niezły wynalazek, gorszym natomiast są telefonistki.

Ilekroć chwytam za słuchawkę, i kręcę korbą to zawsze niepokoję się pytaniem hamletowskim:

— Będę czy nie będę połączony?

Rozważania takie conajmniej trwają po dziesięć do piętnastu minut aż wreszcie... połączenia nie dostaję.

Zdarza się też często, że zwykle sympatyczna córa Ewy i miły cerber telefoniczny bawi się ze mną w dyskusję słowną głosowo stopniowaną coraz wyżej:

— Przeciem nie głucha, co pan tak dzwoni?

— Ja też tego nie mówię, przypuszczałem, że panieneczka oddaje się poobiedniej drzemce — nieśmiało odrzekłem!

— A panu co do tego, pilnuj pan swego nosa, a nie mojej drzemki. Patrzcie, jaki arogant, bez wychowania, niema względów dla dam.

— Przepraszam — sumituję się wobec telefonicznej damy i zrezygnowany, kładę słuchawkę, natomiast wdziewam paltot i jadę tramwajem w oddalony kraniec miasta, aby zasięgnąć informacji bez ucieczki do aparatu telefonicznego aby tylko prędzej i nie tracić czasu.

Nauczony doświadczeniem i nie chcąc uchodzić za źle wychowanego człowieka od dzisiaj ilekroć wezmę słuchawkę i zacznę kręcić korbą nastrajam się na seledynowy wyraz twarzy i głosem szemrzącego strumyka zacznę śpiewać przez telefon serenadę:

„Zbudź się moja, złota zbudź,
„Zbudź się me kochanie!

Może to poskutkuje!

— Hallo, czy panieneczka śpi? — proszę numer 7298901!!

— . . . . . .

— Dziękuję!

Zwycięstwo Chrześc. Dem. w wyborach do Zgrom. Narod. w Austrji.

Wiedeń, 22. 10. (Pat.) Wczoraj odbyły się wybory do zgromadzenia narodowego. Wyniki w całej Austrji są następujące: 73 — chrześcijańsko-społecznych, 54 socjal-dem., i 8 wszechniemców. W wyborach do wiedeńskiej Rady miejskiej odnieśli zwycięstwo socjal-demokraci, których liczba mandatów wzrosła do 79. Chrz.-społeczni mają 40 mandatów; prócz teg owybrano jednego narodowego demokratę.

Za jeden dolar płacono 100 miljardów marek niemieckich.

Gdańsk, 22. 10. (PAT). Kurs dolara podniósł się dzisiaj do 34.36 miljardów marek, dochodząc na giełdzie urzędowej do 53 miljardów.

Po zamknięciu giełdy kurs dolara wynosił późnym wieczorem 80 do 100 miljardów.

Z ostatniej chwili.

Rewolucja w Grecji.

Ateny, 23. 10. (Pat.) Wybuchł tu ruch wojskowy. Garnizony prowincjonalne domagają się zmiany rządu w celu zapewnienia bezstronności wyborów. Rząd Gounatasa panuje nad sytuacją.

Ateny, 23. 10. (Pat.) Ruch wojskowy ogranął cztery garnizony prowincjonalne. 18 garnizonów pozostało wiernymi rządowi. Ruchem kieruje gen. Matax. Pod Chalkis przyszło do starcia między armją regularną a zbuntowanymi oddziałami.

Policja skonfiskowała dzienniki opozycyjne, które zamieściły odezwę komitetu rewolucyjnego.

Ateny, 23. 10. (Pat.) Generałowie Leonardo Pulot i Cargarigi, kierownicy obecnego ruchu wydali proklamację, w której domagają się rozwiązania komitetu rewolucyjnego i dymisji rządu. Armja nie będzie się mieszała do akcji rządowej, zadaniem jej będzie tylko utrzymanie porządku.

Wiadomości bieżące.

Kalendarz: Czwartek Ktyspina. Wschód słońca 6.43 zachód 4.44 Wschód księżyca 5.33 zachód 6.85.

O utworzenie politechniki w Łodzi.

Łódź wystąpiła swego czasu z żądaniem utworzenia w tem mieście szkoły politechnicznej.

Wielu studentów, pochodzących z Łodzi, musi z powodu braku mieszkań w Warszawie jeździć kolejami do Warszawy.

Cały szereg przemysłowców zadeklarował już większe sumy na utworzenie politechniki.

Obecnie utworzył się komitet, który wysyła delegację do Warszawy, ażeby poprzeć ten projekt.

Urodzaje tegorocznego świata.

Tegoroczna produkcja wszechświatowa zboża jest nagół lepsza niż w roku ubiegłym, dzięki pomyślniejszym warunkom atmosferycznym.

Zbiory w Ameryce są mniej więcej takie same, jak w roku poprzednim.

W Europie urodzaj zboża jest natomiast o wiele lepszy.

W Indjach angielskich i w Australji plony okazują lekkie tylko polepszenie.

Fałszywe 500-tysiączki już w obiegu.

W Kongresówce pojawiły się już fałszywe banknoty 500-tysiączne.

Wykonane na zwyczajnym papierze, bez znaku wodnego, tło zamazane, tak, że falsyfikaty łatwo można rozpoznać.

Przewiezienie prochów śp. Andrzeja Zamojskiego.

Grudziądz, 23 października.

Z krypty kościoła OO. Dominikanów w Krakowie wydobyto w tych dniach w uroczysty sposób trumnę ze zwłokami śp. Andrzeja Zamojskiego.

Za duszę tego zasłużonego męża odbyła się uroczysta Msza św. odprawiona przez ks. biskupa Nowaka, w której udział wzięli członkowie rodziny, przedstawiciele władz, delegacje stowarzyszeń ze sztandarami oraz oddział weteranów z r. 1863.

Następnie w uroczystym obchodzie odprowadzono zwłoki na dworzec kolejowy. Śp. Andrzej Zamoyski spocznie w katakumbach kościoła św. Krzyża w Warszawie.

* * *

Zasługi Andrzeja Zamoyskiego polegały na obudzeniu ruchu narodowego i podniesieniu siły gospodarczej Królestwa Polskiego.

Dzięki swemu niepokalanemu charakterowi, odwadze cywilnej i zasługom nad odrodzeniem kraju, był Zamoyski jednym z najpopularniejszych ludzi w Polsce, tak że pod tym względem porównywano go z Kościuszką.

Popularność ta upadła po powstaniu styczniowem, gdy przyszła reakcja idei niepodległościowej.

O służbę wojskową na G. Śląsku.

Opinja publiczna na Górnym Śląsku jest coraz bardziej przerażona smutnymi objawami demoralizacji i deprawacji młodzieży robotniczej w wieku 16 do 20 lat, wychowanej w szkołach pruskich, a jak wiadomo, uwolnionej w Polsce od służby wojskowej przez 8 lat.

Młodzież ta, nie należąca przeważnie do żadnej organizacji, nie ujęta w żadne ramy dyscypliny, dzieczęe i deprawuje się, dając najchętniej posłuch propagandzie komunistycznej. —

Słusznie więc uczynił Sejm śląski, iż zażądał od Sejmu warszawskiego cofnięcia uchwały, która przez szereg lat zwalnia Ślązaków od wojska.

A wątpliwości nie ulega, że służba wojskowa wpłynęłaby umoralniająco na młodocianą elementy, które — jak to ostatni strajk wykazał — niechętnie poddają się nakazom i poleceniom władz i są najskłonniejsze do antyspołecznych gwałtów. —

Tę młodzież trzeba ratować.

Echa wojny światowej.

14 milionów trupów jako żniwo wielkiej wojny.

Fundacja Carneggie wydała książkę, omawiającą straty w ludziach w czasie wielkiej wojny.

Według książki tej zginęło 11 milionów ludzi w czasie od 1914 do 1918 roku.

Trzy miljony ludzi zmarło wskutek przeróżnych chorób.

—** **Teatr Miejski.** Dziś popołudniu o godz. 5 i pół odbędzie się przedstawienie dla młodzieży szkolnej. Odegrany zostanie wesoły wodewil „Za Oceanem". Bilety po 10, 20 i 30.000 mk.

We czwartek o godz. 8 drugie przedstawienie wstrząsającego dramatu Zapolskiej „Tamten" z pp. Hartmanową, Weissową, Turońską, dyr. Hryniewiczem, Dąbrowskim, Konarskim w rolach głównych.

Ceny miejsc zwyczajne.

—** **Z premiery dramatu „Tamten".** Wczorajsze przedstawienie gorąco zostało przyjęte przez publiczność, która darzyła odtwórców z p. dyr. Hryniewiczem na czele niemilknącymi oklaskami.

Szczegółowe sprawozdanie ze względów technicznych odkładamy do jutrzejszego numeru.

—** **WYJAŚNIENIE.** W notatce kronikarskiej z Torunia zaznaczyliśmy przedwczoraj, iż na dworcu głównym w Toruniu zapłacono za szklankę herbaty 49.500 mk. Obecnie dowiadujemy się, iż rozchodziło się tu o trzy szklanki herbaty, co zmienia postać rzeczy.

Właściciel restauracji dworcowej w Toruniu zaznacza nadto, że jest to cena zatwierdzona przez władze kolejowe.

—** **Wielki koncert na odbudowę Teatru.** Soliści Opery Poznańskiej zwrócili się do dyrekcji z zamiarem urządzenia koncertu bezinteresownie na fundusz odbudowy teatru. Czyn to naprawdę godny wielkiego poczucia ofiarności zaelektryzuje całe społeczeństwo grudziądzkie. Koncert odbędzie się już w niedzielę, dnia 27 bm. wieczorem o godz. 8 i pół na sali „Tivoli" w Teatrze Miejskim. Szczegółowy program podamy jutro. Sprzedaż biletów już rozpoczęta w składzie cygar u p. Wawrzyniaka.

—** **Wieczór muzyczno-wokalny** połączony z przedstawieniem odbędzie się staraniem Koła Przyjaciół Harcerzy w niedzielę 28 bm. o godz. 6-tej wieczór w sali Hotelu Warszawskiego. Na program złożą się: deklamacja, śpiew, obrazek sceniczny „Swoboda" krakowiak, gimnastyka, pantomina. Bilety w cenie od 50—10000 mkp. do nabycia przy kasie godzinę przed przedstawieniem i w cukierni Ziemiańskiej. Dochód przeznaczony na odbudowę Teatru miejskiego, toteż Zarząd St. P. H. uia, że każdy chętnie pospieszy, by dołożyć cegiełkę do odbudowy teatru.

—** **Lot powietrzny Warszawa—Grudziądz z przeszkodami.** Ubiegłej niedzieli dwaj piloci tutejszej kadry lotniczej kpt. Idzikowski kpt. Domes wyruszyli samolotami z Warszawy do Grudziądza, spotykając się w drodze powietrznej z niebywałą burzą, która groziła rozbiciem aparatów.

Do Torunia piloci przybyli razem, tu jednakże burza ich od siebie rozdzieliła, tak, że kpt. Idzikowski sam przybył do Grudziądza, natomiast co do kpt. Domesa, o którym dotąd niema wieści, zapewne burza musiała go zagnać gdzieś za granicę, albo też spowodować rozbicie aparatu.

—** **POGODA.** Po onegdajszej słocie mieliśmy znów piękny dzień jesienny.

Ciepłe promienie słońca, przejrzyste powietrze i resztki zieleni w parkach, ogrodach i lasach dają nam złudzenie lata, jedynie żółkniejące, po drogach rozrzucone liście, które wiatr roznosi na wsze strony, każą nam myśleć o zbliżającej się zimie.

—** **Z RUCHU BUDOWLANEGO.** Zapoczątkowane niedawno dwie budowy w naszem mieście mają się już ku końcowi.

Dwupiętrowy dom p. Kaubego przy ul. Groblowej potrzebuje tylko zewnętrznego otynkowania, aby ukazał się przechodniom we właściwym swym wyglądzie. Dom p. Murawskiego przy ulicy Wybickiego, który wbrew oczekiwaniom ma tylko jedno piętro i poddasze, jest również w przededniu zupełnego wykończenia.

—** **Pokątni handlarze wykupują wyroby tytoniowe.** Od właścicieli sklepów tytoniowych w związku z wczorajsza notatką „Głosu Pomorskiego" o zamykaniu składów z tytoniem, otrzymujemy wyjaśnienie, że tego faktu nie należy tłómaczyć jako objawu celowej jakiejś spekulacji, bo składy tytoniowe całkowicie zależą od fabryk, które wobec nagłej z dnia na dzień wzrastającej podwyżki nie zaopatrują sklepów w wyroby tytoniowe i że natomiast wytworzył się specjalny rodzaj pokątnych handlarzy tytoniem, którzy uprzedzeni o wzroście cen na tytoń, chodzą po sklepach i wykupują, ogałacając składy z towaru.

Możeby organa policyjne zajęły się tymi „rycerzami" przemysłu, którzy z dnia na dzień potęgują więcej mizerję tytoniową?

—** **NOWY CENNIK TYTONIOWY.** Z rozporządzenia ministra skarbu zmieniony został cennik sprzedaży wyrobów tytoniowych tak w państwowych jak i prywatnych fabrykach.

Począwszy od dnia 22. 10. 1923 r. ustanawia się nowy cennik detaliczny sprzedaży wyrobów tytoniowych. Ceny w państwowych fabrykach podniesione zostają na: cygara od 25 do 35 proc., papierosy od 30 do 35 proc., tytonie od 30 do 35 proc. Cennik detaliczny sprzedaży wyrobów tytoniowych w prywatnych fabrykach podniesiono przy sprzedaży: cygara od 30 do 35 proc., papierosy od 30 do 35 proc. i tytonie od 25 do 35 proc.

Ze sali sądowej.

Izba karna Sądu okręg. w Grudziądzu skazała Marjana Kopackiego, robotnika z Torunia na 1½ roku więzienia i 4 tygodnie aresztu i utratę praw obywatelskich za kradzież dnia 17. 8. br. na szkodę Antoniego Hajduckiego portfelu, wykazu osobistego, dokumentu wojskowego i innych rzeczy, dalej za to, że w dniu 23. 8. br. w Świeciu w celu omamienia władz, zapewnienia sobie lepszego powodzenia korzystał z skradzionych dokumentów jako własnych i wreszcie za to, że 23. 8. br. znajdował się w stanie pijanym i wywołał przez złe zachowanie się wobec publiczności zgorszenie.

W tym samym dniu skazano Wacława Ukleja, robotnika ze Starej Jani pow. Gniew na 1½ roku więzienia za kradzież w dniu 1 lipca br. u Sylwestra Gapy w Starej Jani gotówki 300 000 mkp., u Karola Willego 1 paczki kart do gry i 1 paczki tytoniu, u Waldemara Krügla 3 metr. materj męskiej i zegarka.

W końcu skazano Józefa Krużyckiego, właściciela domów z Tczewa na tydzień więzienia, 50 000 mk. grzywny i konfiskatę masła.

Krużycki był oskarżony, że 11 listopada 1922 w Gniewie umyślnie podwyższał cenę za masło, i nie posiadał upoważnienia do skupywania masła, na co być musi specjalne zezwolenie od władz policyjnych.

* * *

Rozpatrywano również sprawę Jana Stachowskiego z Nowego, skazanego przez Sąd pokoju w Nowem na 14 dni więzienia i 3 dni aresztu za to, że pożgał gwoździem konia a wniósł apelację. Wyrok powyższy został przez Izbę karną w Grudziądzu zniesiony.

Kurs dla prac. przem. metalowego przy Szkole Budowy Maszyn.

W Państwowej Szkole Budowy Maszyn w Grudziądzu otwarty zostanie na mocy rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 3 października 1923 r. — Nr. 13662/23 D III z dniem 5 listopada br. kurs dla pracowników przemysłu metalowego z następującym programem:

Język polski (Stylistyka zawodowa	1 godz.	tygodniowo
Buchalterja	1 „	„
Arytmetyka	2 „	„
Geometrja	1 „	„
Zarys technologji metali	1 „	„
Zarys maszynoznawstwa	1 „	„
Zarys elektrotechniki	1 „	„
Rysunki zawodowe	3 „	„

Nauka odbywać się będzie w godzinach popołudniowych. Przyjęci mogą być na ten kurs mistrze i czeladnicy zawodów metalowych oraz terminatorzy, mający się wykazać conajmniej dwoma latami nauki.

Opłatę pobierać się będzie miesięcznie z góry, każdorazowo w wysokości 1 złotego polskiego.

Kandydaci zgłaszać się mogą w kancelarji szkoły codziennie w godzinach urzędowych, przyczem należy ze sobą przynieść wniosek, życiorys oraz dokumenty.

Ze sportu.

Kto jest mistrzem Polski?

Wisła — Pogoń 2:1.

Onegdajsze zawody między Pogonią a Wisłą nie przyniosły rozstrzygnięcia, której drużynie przypadnie tytuł mistrza Polski. Wisła zdołała po bardzo pięknej grze pokonać swego przeciwnika 2:1. Wynik ten, chociaż zwycięski, nie odpowiada stosunkowi sił obu klubów. Wisła była drużyną doskonałą i gdyby nie nierozsądne wyroki sędziego, zwycięstwo swe przypieczętowałaby sporą liczbą bramek.

Cracovia — Ł. K. S. 2:1.

Kraków, 21. 10. (PAT.) Zawody piłki nożnej między Łódzkim Klubem Sportowym a Cracovią dały wynik 2:1 na korzyść Cracovii.

Drukarnia Pomorska Tow. Akc. Grudziądz.
Redaktor odpowiedzialny L. Sobociński.

Obwieszczenia urzędowe władz miejskich.

Według prawa prasowego odpowiada za dział niniejszy **nadsekretarz miejski Damazy Raszkowski w Grudziądzu.**

Posiedzenie Rady Miejskiej

w poniedziałek. dnia 29 października 1923 r. o godz. -tej popołudniu.

PORZĄDEK OBRAD:

A. Doniesienia:

1. Zwyczajna rewizja Głównej Kasy Miejskiej, Kasy Podatkowej, Kasy depozytowej, Gazowni, Elektrowni, Rzeźni miejskiej i urzędu Aprowizacyjnego za miesiąc sierpień i wrzesień 1923 r.
2. Przyjęcie do wiadomości o uchwale Sejmu z dnia 28 czerwca 1923 r.

B. Wybory:

1. Wybór 6 członków do komisji rewizyjnej.

C. Wnioski:

1. Zaciągnięcie pożyczki z Banku Komunalnego Kas Oszczędności w Poznaniu na administrację miejską z funduszów Ministerstwa Skarbu.
2. Zaciągnięcie pożyczki z Banku Komunalnego. Kas Oszczędności w Poznaniu na administrację miejską z funduszów Ministerstwa Skarbu.
3. Zaciągnięcie pożyczki z Dyrekcji Krajowego Banku Pożyczkowego w Poznaniu na inwestycje miejskie.
4. Zaciągnięcie pożyczki z Dyrekcji Krajowego Banku Pożyczkowego w Poznaniu na inwestycje miejskie.
5. Zatwierdzenie podwyższenia procentu od pożyczki na remont dróg leżących w obrębie m. Grudziądza z 3% na 5%.
6. Sprawa sprzedaży gospodarstwa w Linarczyku.
7. Sprawa sprzedaży terenu pod budowę przy ul. Tusz. Grobla 56.
8. Zatwierdzenie regulaminu dla Komisji Nieruchomości.
9. Uchwalenie dotacji dla Towarzystwa Czytelni Ludowej.
10. Wniosek Magistratu o podwyższenie opłat budowlanych.
11. Przedłożenie preliminarza na czwarty kwartał kalendarzowy br. za kanalizację, wywóz śmieci i czyszczenie ulic.
12. Pobór dodatków komunalnych do opłaty państw. od patentów na wyrób wzgl. sprzedaż trunków, przetworów wódczanych i spirytusowych.
13. Pobór dodatków komunalnych do państw. podatku przemysłowego.
14. Przedłożenie statutu o podatku hotelowym
15. Pobór dodatków komunalnych do państw. podatku gruntowego.
16. Uregulowanie sprawy czyszczenia ulic.
17. Przedłożenie ordynacji podatku od zabaw w obrębie miasta Grudziądza.
18. Zatwierdzenie regulaminu dla Szpitala Miejskiego.
19. Sprawa orędownika miejskiego.
20. Przyjęcie do zatwierdzającej wiadomości nowoustalonych cen za gaz.
21. Przyjęcie do zatwierdzającej wiadomości nowoustalonych cen za prąd elektryczny.
22. Przyjęcie do zatwierdzającej wiadomosci nowoustalonych cen za przejazd tramwajem.
23. Przyjęcie do zatwierdzającej wiadomości nowoustalonych cen za wodę.

Na posiedzenie zaprasza

Grudziądz, dnia 18 października 1923 r.

Przewodniczący Rady Miejskiej
Szychowski. (6919

Papę dachową
Wyroby smołowe
Karbolineum
Trzcinę sufitową
Gips 6909
Portland cement
Wapno niegaszone
poleca do natychmiastowej dostawy
Grudziądzka Fabryka Papy
Venzke & Duday
Grudziądz, Telefon nr. 88.

TYLKO 5 DNI

CYRK HIPPODROM

którego dyrektorem i właścicielem jest p. L. Proserpi rozwinął olbrzymie namioty na Placu Miejskim między boiskiem sportowem a gmachem szkoły budowy maszyn (ulica Radzyńska).

Cyrk Hippodrom jest największem tego rodzaju przedsiębiorstwem włoskiem.

Pierwsze Wielkie Galowe Przedstawienie odbędzie się 25-go października t. j. w czwartek, o g. 8 wiecz. w którem weźmie udział 80 wspaniale wytresowanych rasowych koni. Nadto wystąpią pierwszorzędni cyrkowi artyści z wielkim programem **Codziennie** odbywać się będą o godz. 8-ej wieczorem przedstawienia.

W sobotę i niedzielę, odbędą się **dwa wielkie przedstawienia**, a to o godz 4-tej popoł. i o godz. 8-mej wieczorem. **Dnia 29-go października**, t. j. w poniedziałek ostatnie **wielkie przedstawienie pożegnalne.**

DYREKCJA.

Po przedstawieniu oczekiwać będą na P. T. Publiczność wozy tramwajowe. Z powodu opóźnienia przybycia cyrku pierwsze przedstawienie galowe mogło być naznaczone dopiero na czwartek, 25 października 1923 r.

KASJERKĘ

sumienną, rutynowaną, z dobremi świadectwami, poszukuje od zaraz

C. M. Powałowski, Grudziądz
ulica Toruńska nr 4. (6907

Podróżującego

(zastępcy) 6663

z branży kolonj. poszukujemy na bardzo dobrych warunkach na Pomorze. Szczegółowe oferty

Bydgoszcz, skrzynka pocztowa Nr. 61.

Poszukuję

2 pokoji

do wynajęcia najchętniej bez mebli na biuro nie wyżej 1-go piętra w centrum miasta. Zapłacę wysoki czynsz. — Szybkie zgłoszenia do Eksp. Głosu Pom. pod **nr. 8172.**

»ŻAR« Najlepsze polskie siatki żarowe **»ŻAR«**

znajdują nabywców w świecie całym, roznosząc sławę polskiego wyrobu.

6909

Przedstawiciele na Polskę Zachodnią:
Wielkopolska Centrala Żarówek
W. TOMASZEWSKI I S-KA
Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 36. Tel. nr. 1586

Szmaty czyste do czyszczenia maszyn kupuje w mniejszych i większych ilościach

Drukarnia Pomorska.

Pług parowy

6831 **Kemna**

prawie nowy, gotowy do orki **sprzedamy** na korzystnych warunkach spłaty.

Centrala Pługów Parowych T. z o. p.
Fabryka maszyn
Poznań, Z. 3. — Adres telegraf.: „Centropług."

Najprostsza książkowość

w zastosowaniu do potrzeb średnich kupców, przemysłowców i rzemieślników!

Kompletna książkowość w jednej księdze

(zastępuje książkę kasową, memorjał i książkę główną.)

Każdy przedsiębiorca w ciągu kilku godzin zapozna się z metodą powyższą i będzie w możności prowadzić samodzielnie książkowość swojego interesu **bez pomocy księgowego**

Książkowość omawiana zastosowana jest do wymagań podatku przemysłowego od obrotu i do podatku dochodowego

Każdy przedsiębiorca za 1/4 części pensji miesięcznej buchaltera pokrywa całoroczny wydatek na prowadzenie książkowosci swojego interesu

Zamówienia należy nadsyłać pod adresem:

Biuro Buchalteryjno-Rewizyjne „Rzeczoznawca"
M. Pacoszyńskiego, zaprzysięż. rew. ksiąg handl. i rzeczozn. sąd.
Grudziądz, Wybick. 31, Tel. 737. Konto czek. w P. K. O. nr. 203079

Miłe, zajmujące i pożyteczne książki

1. **Wielki Król**, powieść dziejowa z czas. w Stefana Batorego — Aleksandry Leśniewskiej . . . . . . **35 000 Mk.** porto 400,— mk.
2. **Historja o Janaszu Korczaku**, — J. Ign. Kraszewskiego z czasów Jana Sobieskiego . . . . **35000 Mk.** porto 400,— mk.
3. **Dwa Skarby**, powieść z życia Polaków w Ameryce — F. Rogal . . **30000 Mk.** porto 400,— mk.
4. **Oblężenie twierdzy Grudziądzkiej**, powieść Bergla . . **7000 Mk.** porto 250,— mk.
5. **Z mych wrażeń wojennych**, — Ks. prob. Łęgi . . . . **12000 Mk.** porto 280,— mk.
6. **Rachunki Rolnika-Praktyka** napisany przez M. Pacoszyńskiego zaprzysiężonego rewizora ksiąg, autora wielu prac rolniczo-handlowych. **23000 Mk.**

Powieści te wzgl. opisy nabyć można bezpośrednio w „wydziale wydawniczym" lub zaliczką pocztową z dołączeniem kosztów przesyłki i opakowania.

Drukarnia Pomorska
Wydział Wydawniczy
GRUDZIĄDZ (Pomorze)
Groblowa 27/29. Telefon 50 i 51

Do nabycia w wszystkich księgarniach oraz kioskach kolejowych:

treściwie ujęta, bardzo sumiennie na podstawie **uchwał Akademji Umiejętności** zebrana praca **Janiny Sulerzyskiej** obejmująca **zasady pisowni** oraz uwzględniająca **pospolite błędy językowe**, zanieczyszczające naszą mowę, p. t.

Jak pisać *bezbłędnie* po polsku

Cenę egzemplarza, oprawnego w trwałą tekturę, wyznaczyliśmy pragnąc uprzystępnić to bardzo pożyteczne i aktualne wydawnictwo szerszym warstwom obecnie na **Mkp. 15 300.**

SKŁAD GŁÓWNY:
Polskie Towarzystwo Księgarni Kolejowych „RUCH",
w POZNANIU, ulica Franciszka Ratajczaka 38.

PP. Księgarzom: 0,85 z 1/4

Bank Powiatowy
Tel. 981. Grudziądz Tel. 981.
ul. Młyńska 21 (Starostwo)
przyjmuje depozyta pod korzystnymi warunkami i załatwia wszelkie transakcje bankowe.

Za zobowiązania Banku odpowiada całkowicie powiat Grudziądz wieś.

Sprzedaże

Dnia 25 października 1923 r. Urząd celny dworzec sprzedaje o godz. 12-tej w drodze publicznego przetargu **272 kg.** 8177 **wyrobów z porcel. dla celów elektrotechniki.**

Bryczka
parokonna
na sprzedaż. Zgł.
Fr. Nasarzewski
ul. Nadgórna 52/53.
(u p. Konwald)

Kupna

Okazyjne kupno!!!
PARA
szorów wyjazdow.
niklowe okucie, korzystnie na sprzedaż.
Hipolit Kotliński skład żelaza.
Grudziądz, 6893.
ul. Mickiewicza Nr. 24.

Tłuste gęsi!
Kupujemy każdą ilość **tłustych gęsi** i płacimy każdą walutę
Rożyński & Hartman
Gdańsk, Oliwa.
Telef. 209. 8178

Posady

Młodsza panienka,
która ukończyła naukę krawieczyzny, może się zgłosić od zaraz lub 1. XI. przy wolnym stole i stancji. — Łaskawe oferty z podaniem pretensji i dołączeniem fotografii uprasza |8171
N. Gaca Radzyn, skład bławatów.

Krawcowa
potrzebna od zaraz
C. M. Powałowski,
Grudziądz, 6918
ulica Toruńska nr. 4.

Mieszkania

Poszukuję 2—3 pokojow.
MIESZKANIA
w centrum miasta, cena obojętna. Ewentl. odstąpię za to skład kolonjalny z mniejszem mieszkaniem. Łaskawe zgłosz. uprasza się skierować do Głosu Pomorskiego pod nr. 8176.

Zguby

Zginęło mi **5 gęsi**
za nagrodą oddać proszę **Wittig**, Tuszewska-Grobla 36. |6920

Różne

Stemple-Druki grat. spisanie
Wł. Kulerski
Grudziądz, Pańska 19
Księgarnia
Materjały piśmienne

100.000.000 marek
za dobrą gwarancją wysokim procentem na krótki termin **poszukiwane** przez poważną instytucję. Zgłosz. do Głosu Pomorsk. **pod 6921**